

ETRUSCO, UNA FORMA ARCAICA DI UNGHERESE?

Ősi kapocs.

MAGYAR—ETRUSZK NYELVROKONSÁG?

La mia teoria etrusco-ungherese si basa su una nuova visione della preistoria etnolinguistica eurasiatica, che va sotto il nome di Teoria della Continuità dal Paleolitico (TCP), e che riguarda in particolare gli Indo-Europei, gli Uralici (fra cui gli Ungheresi) e gli Altaici. Secondo questa teoria, che oggi è sostenuta, oltre che da me, da archeologi come il belga Marcel Otte (università di Liegi) e il tedesco Alexander Häusler (università di Halle), da linguisti come lo spagnolo Xaverio Ballester (università di Valencia), il francese Jean Le Du (università di Brest), gli italiani Gabriele Costa (università di Campobasso), Francesco Benozzo (università di Bologna), Franco Cavazza (università di Bologna) ed altri, le popolazioni che oggi abitano in Europa e in Asia non vi sono immigrate più o meno recentemente, come si è sempre sostenuto tradizionalmente, ma corrispondono ai primi gruppi di *Homo sapiens* che hanno raggiunto l'Eurasia dall'Africa. Sui diversi aspetti di questa teoria esiste oggi una nutrita bibliografia, alla quale io stesso ho contribuito con due volumi, che rappresentano finora la più dettagliata esposizione della teoria: *Origini delle lingue d'Europa 1: La Teoria della Continuità*; *2: Continuità dal Mesolitico all'età del Ferro nelle principali aree etnolinguistiche*, Il Mulino, Bologna 1996-2000. Volendo, sulla PCT si può anche consultare il sito www.continuitas.com.

Alla luce della PTC, molti problemi della preistoria etnolinguistica europea, finora insoluti, si lasciano risolvere in modo nuovo. E fra questi vi sono le origini dell'antica civiltà etrusca, e le origini dell'Ungheria moderna. Dalla convergenza fra queste due nuove soluzioni scaturisce la teoria etrusco-ungherese.

Per quanto riguarda gli Etruschi, l'etruscologia e la linguistica storica, basandosi sulla teoria Indoeuropea imperante fino a un decennio fa, secondo la quale gli IE erano arrivati in Europa solo nel Calcolitico (IV millennio), hanno sempre considerato gli Etruschi come la popolazione autoctona della penisola, e gli Italici e i Latini come gli invasori.

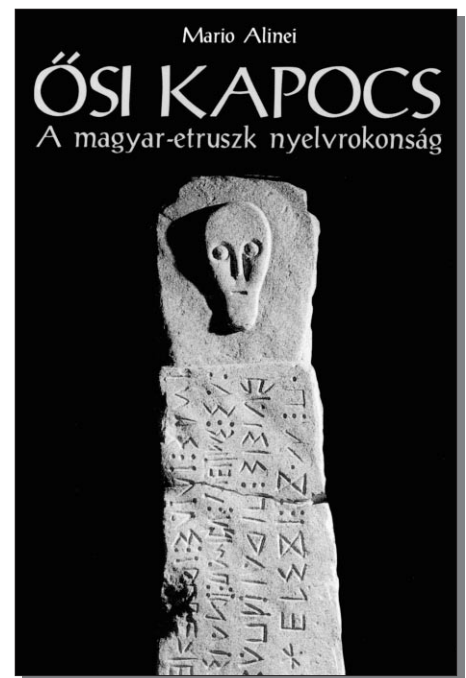

Az én etruszk-magyar elméletem az eurázsiai etno-lingvisztika új megközelítésén alapszik, elnevezése: az Óskori Folytonosság Elmélete (ÖFE). Közlelebről az elmélet az indoeurópai, az urali (köztük a magyar) és az altáji népcsoportokat érinti. Az elmélet szerint, melyet ma rajtam kívül osztanak olyan régészek is, mint a belga Marcel Otte (Liegei Egyetem), a német Alexander Häusler (Hallei Egyetem), olyan nyelvészek, mint a spanyol Xaverio Ballester (Valenciai Egyetem), a francia Jean Le Du (Bresti Egyetem), az olasz Gabriele Costa (Campobassói Egyetem), Francesco Benozzo (Bolognai Egyetem), Franco Cavazza (Bolognai Egyetem). Rajtuk kívül mások is osztják az eddig hagyományosan vallott elképzelésekkel szemben, azt a nézetet, miszerint azok a népek, melyek ma Európát és Ázsiát lakják nem a többé-kevésbé közelinek tekinthető korban vándoroltak mai életük helyszínére, hanem részei az Afrikából Euráziába érkezett *Homo sapiens* első csoportjainak. Ezen elmélet különböző aspektusai val gazdag irodalom foglalkozik, ehhez próbáltam magam is hozzájárulni két kötettel, melyek meglátásom szerint máig a teória legrészletesebb kifejtésének tekinthetők. A két kötet a következő: „Az európai nyelvek eredete 1: A Folytonosság Elmélete; 2: A Folytonosság az Átmeneti Kőkortól a Vaskorszakig a fő etno-lingvisztika területeken (Il Mulino, Bologna 1996–2000). Ha valakit részletesebben is érdekel ez az elmélet, ellátogathat a www.continuitas.com weblapra is.

Ezen elmélet eszközeivel az európai etno-lingvisztika őskorszakának számos, eddig megoldatlan problémájára kaphatunk választ teljesen új megközelítésben. Ezek között említük meg az ősi etruszk civilizáció és a modern Magyarország eredetének kérdését. A két kérdés újszerű megközelítésének egy-mással való konvergenciájából táplálkozik az etruszk-magyar elmélet.

Ami az etruszkokat illeti, az etruszk-kutatások és a történeti nyelvutomány, a tíz évvel ezelőtti uralkodó Indoeurópa elmélet alapján azt állították, hogy az etruszk törzsek csak Kalkolit-korszakban (IV. évezred) érkeztek Európába. Úgy gondolták, hogy a fészket bennszülött népe az etruszk volt, az itáliaiak és a latinok pedig a hódítók.

Valójában ez az elmélet mindig egy nagy akadállyal találta szembe magát, legalább is 1968 óta, amikor az amerikai régész, Hugh Hencken, a Tarquinia Villanovans and Early Etruscans című művének két kötetében kimutatta, hogy az etruszkok eredetét és az őket megelőző villanovai kultúra gyökereit a Duna-Kárpát medence térségében kell ke-

In realtà, questa teoria ha sempre urtato contro un grosso ostacolo, almeno a partire dal 1968, quando l'archeologo americano Hugh Hencken, con i due volumi della sua opera *Tarquini, Villanovans and Early Etruscans*, ha dimostrato che le origini degli Etruschi e dei loro predecessori della cultura di Villanova andavano cercate nell'area danubio-carpatica. Le sue conclusioni sono state poi sempre confermate dalla successiva ricerca. Gli etruscologi, pur accettando sulla carta queste conclusioni, non hanno mai potuto veramente discuterle e ancor meno utilizzarle, a causa del loro rigoroso assunto sull'autoctonia degli Etruschi.

La TCP, per questo problema, obbliga a rovesciare il rapporto: i Latini sono gli eredi delle popolazioni IE autoctone, e gli invasori sono gli Etruschi. Diventa allora estremamente significativo che, a partire dal III millennio fino all'inizio I millennio, l'archeologia registri in alta Italia continue e crescenti influenze provenienti dall'area danubio-carpatica, tanto da poter ipotizzare, al culmine di questo processo, una vera e propria invasione (Barfield, Cardarelli ed altri). E diventa anche chiaro che Villanoviani ed Etruschi rappresentano il risultato finale di queste influenze e di questa invasione.

Per quanto riguarda gli Ungheresi, gli studiosi ungheresi hanno da tempo accertato che la loro Conquista della Patria è avvenuta dopo aver appreso l'uso del cavallo da popoli nomadici delle steppe, quando erano ancora assieme agli Ugri, in Siberia occidentale, e dopo essere stati, successivamente, separati dagli Ugri da gruppi di Turchi, probabilmente Ciuvasci, che li hanno prima acculturati e poi guidati alla conquista del loro futuro territorio.

Questo evento, tuttavia, nella visione tradizionale ed anche in quello della cosiddetta 'doppia conquista', non si lascia identificare con chiarezza dall'archeologia, e viene comunque considerato più o meno recente. Alla luce della TCP, invece, esso coincide con una vera e propria invasione del Bacino Carpatico, ben nota agli archeologi, che ebbe luogo alla fine del III millennio, da parte di gruppi di guerrieri a cavallo della cultura detta dei *kurgan* (parola turca che designa il 'tumulo funerario' tipico delle popolazioni altaiche delle steppe). Poiché alla luce della TCP la cultura dei *kurgan* è necessariamente turcofona, l'invasione dell'Ungheria da parte di questi guerrieri potrebbe coincidere con la Conquista dell'Ungheria da parte di Ungheresi guidati da Turchi.

Questa ipotetica identità etnolinguistica fra i Turco-Ungheresi invasori del Bacino Carpatico alla fine del III, e gli Etruschi invasori provenienti dal Bacino Carpatico nel II millennio, si lascia dunque postulare su basi prevalentemente archeologiche. La sua verifica è poi compito della linguistica. E la linguistica scopre: (1) che Etrusco e Ungherese sono lingue tipologicamente identiche: sono entrambi agglutinanti, hanno accento sulla prima sillaba, hanno armonia vocalica, e hanno solo consonanti occlusive sorde; (2) che i nomi delle principali magistrature sono gli stessi in etrusco e in ungherese: etr. *zila* = ungh. *gyula*, etr. *kamthe* = ungh. *kende*, etr. *Tarkhon* (fondatore di Tarquinia) = antico titolo turco-ungh. *tar_an*, ecc.; (3) che molti nomi di città etrusche si lasciano leggere in ungherese: etr.

resnünk. A későbbi kutatásainak eredményei megerősítették ezt a feltételezést. Az etruszk-kutatók, bár papíron elfogadták ezt a feltételezést, igazából soha sem tudták vitatni, még kevésbé hasznosítani az amerikai kutató állításait, hiszen mereven ragaszkodtak az etruszkok őslakos mivoltáról vallott nézeteikhez.

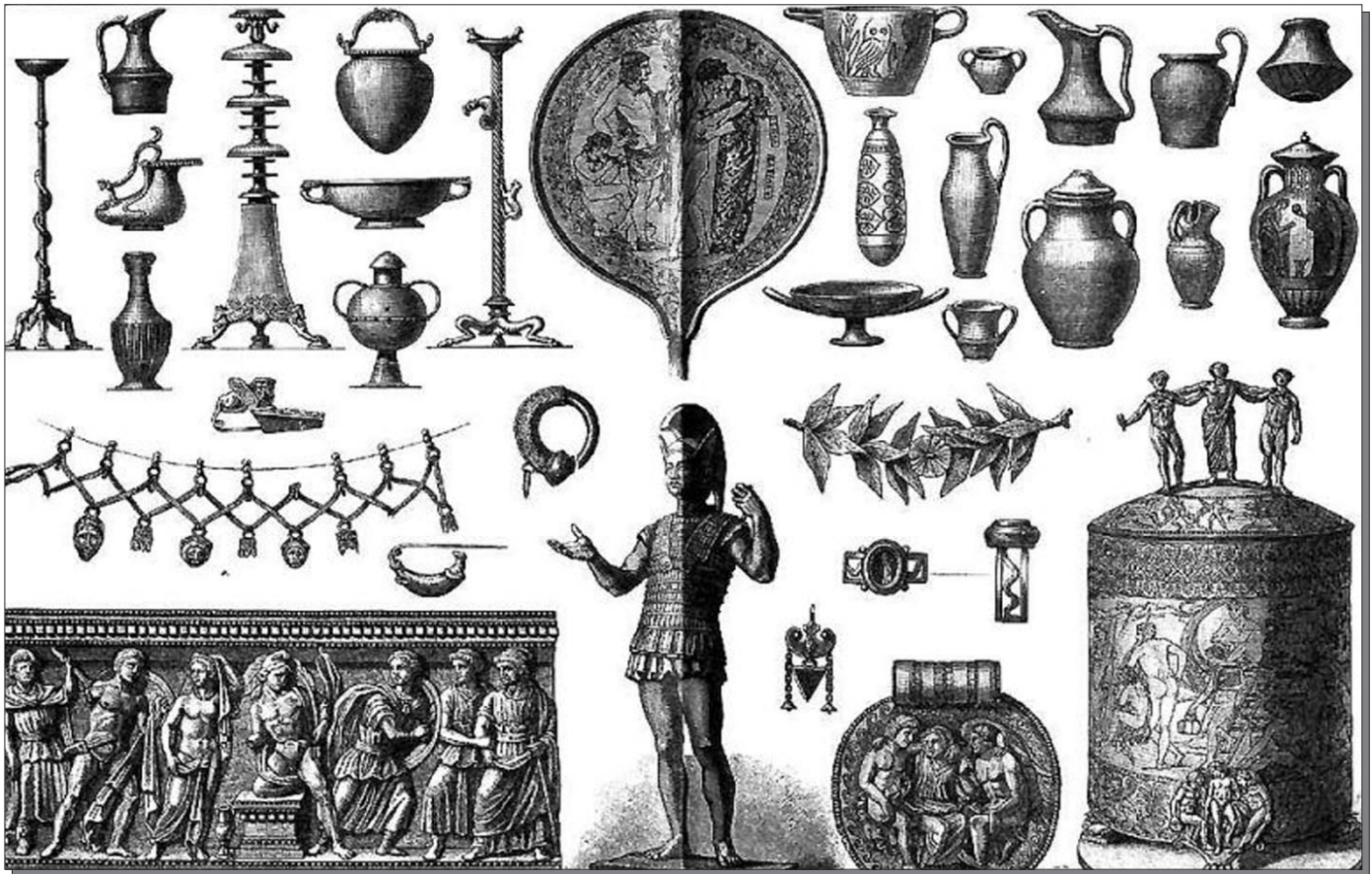
Az Őskori Folytonosság elmélete, ahhoz, hogy ezt a problémát megoldja, ellenkezőjére fordította az állítások közti kapcsolatot: a latinok a benmszülött etruszkok örökösei, a hódító népcsoport pedig az etruszk. Így különös jelentőséget kap az a tény, hogy a III. évezredtől kezdve egészen az I. évezred kezdetéig, a régészet Észak-Olaszországban folytonos és növekvő, a Duna-Kárpát medence térségéből érkező behatásokat regisztrált. Olyannyira, hogy azt lehet feltételezni, hogy ennek a folyamatnak a csúcspontja éppen egy valódi invázió volt (Barfield, Cardarelli és mások). Így válik világossá az is, hogy Villanova lakosai és az etruszkok nem mások, mint a hódítások hatásainak „végeredményei”.

Ami pedig a magyarokat illeti, magyar tudósok már jó ideje bebizonyították, hogy a magyar honfoglalás az után következett be, hogy a magyarok

nyugat-Szibériában, az ugorokkal való együttélés során megtanulták a ló használatát a sztyeppék nomád népeitől. Szükséges feltétele volt a honfoglalásnak továbbá az is, hogy a török csapatok, valószínűleg a csuvasok elvágják a magyarokat az ugoroktól. Először kulturális értelemben vonták befolyásuk alá a magyarokat, majd elvezették őket jövőbeni hazájuk földjére.

Mindazonáltal az esemény a hagyományos elképzelések, de az úgynevezett 'kettős honfoglalás' elmélete szerint sem megmagyarázható a régészek számára, mert a megközelítés többé-kevésbé új keletűnek tekinthető. Az Őskori Folyamatosság Elméletének fényében azonban ez az esemény teljesen egybeesik a Kárpát medence valóságos megszállásával, melyről a régészeknek régóta tudomásuk van. A területet az úgynevezett kurgán (török szó, mellyel az altáji sztyeppék népeinek tipikus őskori temetkezőhelyét, a sírdombokat jelölték) kultúrkörbe tartozó lovas *harcosok* csapatai foglalták el a III. évezred végén. Ezen új elmélet szerint a kurgánok kultúrája szükségszerűen török, következésképpen Magyarország területének kurgánok általi megszállása akár egybe is eshet a törökök által vezetett magyar honfoglalással.

Ez a hipotetikus etno-lingvisztikai azonosság a Kárpát-medence III. évezredbeli török-magyar megszállása és a Kárpát-medencéből, a II. évezredben érkező megszálló etruszkok között alapvetően és elsődlegesen a régészeti kutatások eredményeiből indul ki. Ennek bizonyítása viszont a nyelvészet tudományának feladata. A nyelvészeti tudomány pedig a következő felfedezéseket teszi: (1) a magyar és az etruszk nyelv tipológiailag azonos; mindkettő ragozó, aglutináló, a hangsúlyt az első szótagra teszi, vokálisan harmonikus és csak zárt néma mássalhangzók vannak benne; (2) a legmagasabb rangok elnevezése azonos a magyar és az etruszk nyelvben: etruszk *zila* = magyar *gyula*, etruszk *kamthe* = magyar *kende*, etruszk *Tarkhon* (Tarquinia alapítója) = ősi török-magyar *tar_an*, stb.; (3) sok etruszk város neve a magyar nyelv szerint is olvasható: etruszk *Felsina* északra = magyar *Felső*, etruszk *Velzna* közepén = magyar *Belső*, etruszk *Als délen* = magyar *alsó*, etruszk *Imola* = magyar *Imola* stb.; (4) a híres etruszk mondatban azt hogy *me_rasna*, mindig úgy

Felsina al nord = ungh. Felső, etr. Velzna al centro = ungh. Belső, etr. Alsó al sud = ungh. alsó, etr. Imola = ungh. Imola ecc.; (4) che la famosa frase etrusca *me_rasna*, da sempre tradotta come una designazione del popolo etrusco, corrisponde più precisamente a *Mag(yar)* (*Meger* ecc.) *rész* 'territorio magiaro'; (5) che molti testi etruschi mai tradotti prima si lasciano leggere con facilità in ungherese; come per es. l'iscrizione sul bellissimo vaso 'parlante' di Vetulonia – *naceme uru ithal thilen ithal ixē me* – che corrisponde a un 'paleoungherese' abbastanza evidente: *nekem – uram – italt tel-en (töltsd), ital idd (igy) meg*", cioè "versa in me, o signore, la bevanda, beviti la bevanda"; e (6) che gran parte del lessico etrusco già tradotto dagli etruscologi, concernente la religione, le parentele, la vita militare e molti altri aspetti fondamentali della vita e della natura, si lascia confermare, e talvolta precisare, nella lettura in chiave ungherese.

I risultati della più recente ricerca genetica sembrano infine confermare la tesi: (1) i Toscani risultano diversi dagli altri Italiani e strettamente affini ai Turchi (ricerche in corso di Alberto Piazza, Università di Torino); (2) gli Etruschi stessi risultano strettamente affini ai Turchi (ricerche del 2004 di Guido Barbujani, Università di Ferrara); (3) gli Ungheresi risultano affini agli Iraniani (probabilmente Sciti e Osseti del I millennio a.C.) e ai Turchi (ricerche in corso di Rosalba Guglielmino, Università di Pavia).

Mario Alinei

fordították, mint az etruszk nép valamiféle elnevezését, de ez pontosan megfelel a Mag(yar) (Meger stb.) rész 'magyar föld' kifejezéseknek; (5) *sok, soha le nem fordított etruszk szöveg könnyen olvasható magyarul is, mint például a Velutoniában fellelt gyönyörű, úgynevezett 'beszélő' vázán található felirat –naceme urur ithal thilen ithal ixē me -, mely elég nyilvánvalóan megfelel egy 'ősmagyar' mondatnak: nekem – uram – italt tel-en (töltsd), ital idd (igy) meg, vagyis „töltsd belém ó uram az italt, idd meg az italt”;* végül (6) *az etruszk írott emlékek nagy részét már lefordították a kutatók, a vallásokat, a rokoni kapcsolatokra, a katonai életre, a mindennapi élet és a természet legkülönbözőbb alapvető aspektusaira vonatkozókat. Ezek ugyancsak azt bizonyítják, azt pontosítják, hogy az olvasás és a megértés kulcsa éppen a magyar nyelvi megközelítésben rejlik.*

A legutóbbi genetikai kutatások eredményei is megerősíteni látszanak a következő téziseket: (1) a toszkánok különböznek a többi olasztól és szoros hasonlóság fedezhető fel közöttük és a törökök között (a folyamatban lévő kutatásokat Alberto Piazza végzi a Torinói Egyetemen); (2) maguk az etruszkok is szoros rokonságot mutatnak a törökökkel (Guido Barbujani 2004 évi kutatási eredményei, Ferrarai Egyetem); (3) a magyarok sok hasonlóságot mutatnak az irániakkal (valószínűleg az i.e. I. évezredbeli sítákkal és oszétokkal) és a törökökkel (Rosalba Guglielmo folyamatban lévő kutatásai, Paviai Egyetem).

Mario Alinei

My Etruscan-Hungarian theory is based on a new vision of Eurasian ethnolinguistic prehistory supported by many other scholars. My assumption is that the peoples living at present in Europe and Asia are descended from the first groups of *Homo sapiens* to reach Eurasia from Africa. Starting from this premise, it may also be assumed that Etruscans and Villanovians are original peoples of the Danubian-Carpathian area, and not autochthonous of the Italic peninsula, as commonly believed heretofore. The Hungarians likewise originated in the Carpathian Basin. They were nomadic until their enculturation by Turkish groups, who led them on the conquest of their future homeland. The hypothetical ethnolinguistic identity between Turk-Hungarians and Etruscans rests largely on archaeological bases, but linguistic analysis has verified numerous similarities between the two languages and strengthened the idea of a close relationship between the peoples who spoke them.